Phyllocnistis citrella (Lepidoptera: Gracillariidae), een nieuwe, adventieve soort voor de lijst van Belgische Lepidoptera

Chris Snyers

Samenvatting. Na de vondst van een blad met mijngang van *Phyllocnistis citrella* (Stainton, 1856) te Berchem (België, prov. Antwerpen) op 6 februari 2007, blijkt de noodzaak voor het opstellen en bijhouden van een lijst van de Belgische adventieve Lepidoptera.

Abstract. *Phyllocnistis citrella* (Lepidoptera: Gracillariidae), a new invasive species in Belgium
A leaf mine of *Phyllocnistis citrella* (Stainton, 1856) was found on 06 February 2007 at Berchem (Province of Antwerpen, Belgium) in a leaf of *Citrus reticulata*. This is the first record of this invasive species in Belgium. The need of a complete list of invasive Lepidoptera species in Belgium is discussed.

Résumé. *Phyllocnistis citrella* (Lepidoptera: Gracillariidae), une nouvelle espèce invasive en Belgique
Le 06 février 2007, une mine de *Phyllocnistis citrella* (Stainton, 1856) fut trouvée dans une feuille de *Citris reticulata* à Berchem (prov. d'Anvers, Belgique). C'est la première fois que cette espèce est mentionnée de Belgique. Le besoin d'une liste complète des espèces invasives des lépidoptères en Belgique est discuté.

Key words: *Phyllocnistis citrella* – Faunistics – First record – Belgium – Invasive species.
Snyers, C.: Floraliënlaan 324, B-2600 Antwerpen-Berchem (nachtvlinders.be@gmail.com).

Fig. 1. *Phyllocnistis citrella* leafmine on *Citrus reticulata*, België, Prov. Antwerpen, Berchem, 06/02/2007, leg. C. Snyers.

Op dinsdag 6 februari 2007, werd tijdens een bezoek aan de markt te Berchem op een blad van een uit Spanje ingevoerde mandarijn (*Citrus reticulata*), een bladmijn van *Phyllocnistis citrella* (Stainton, 1856) aangetroffen. Dit is de eerste maal dat deze soort uit België wordt vermeld.

Bladmijn

De normaal onderzijdige mijn is meestal zilvergrijs, maar kan ook zeer donker zijn; ze heeft een centrale "frass"-lijn. Gezien de gevonden mijngang dik en donker is, werd de bladmijn volgens mij zeer waarschijnlijk uitgevreten toen het jonge blad net volgroeid was. Er is namelijk bijna geen misvorming van het blad te zien. En blijkbaar heeft de gang onder de epidermis een vorm van wondheling veroorzaakt waardoor de mijn dik, hard en donker is, dit in tegenstelling met aantasting van oudere bladeren waar de gang geen verdikking vertoont en grijs van kleur is. Deze lange, slingerende, epiderminale mijn begint meestal aan de middennerf, die niet overschreden wordt, en eindigt aan de bladrand waar de rups zich in een plooi verpopt, wat typisch is voor de meeste *Phyllocnistis*-soorten. Mijnen zijn ook al vastgesteld op de vruchten, maar het is mogelijk dat het daarbij om een andere soort mineerder gaat.

Levenscyclus

P. citrella kweekt het jaar rond zonder rustperiodes tot 13 generaties per jaar (Heppner 1993). Deze generaties vloeien in elkaar over zodat men tegelijkertijd beginnende en volgroeide bladmijnen kan aantreffen, poppen en volwassen vlindertjes.

Waardplanten

De meest voorkomende waardplanten zijn verschillende, niet winterharde citrus-soorten, maar *P. citrella* werd ook reeds op driebladige citroen, *Poncirus trifoliata*, aangetroffen die bij ons eerder zelden in tuinen voorkomt en winterhard is. De aantasting gebeurt meestal op nieuwe scheuten van voornamelijk jonge planten (Ellis 2006).

Verspreiding

Deze van oorsprong Aziatische soort komt nu overal voor waar citrusvruchten commercieel gekweekt worden (De Prins & De Prins 2005, 2006). In Spanje en Florida, waar ze pas in 1993 werd vastgesteld, werd ze enkele jaren later reeds een plaag genoemd. Ook in Nederland werd de soort als adventief vastgesteld (Romeijn 1997).

Conclusie

De kans is zeer klein dat *P. citrella* zich in België zal vestigen. Toch zou het opstellen van een lijst van in België adventief vastgestelde Lepidoptera-soorten nuttig zijn. Dit kan helpen om een beter overzicht te verkrijgen en te behouden over het voorkomen van deze en andere "nieuwe" soorten.

Literatuur

De Prins, W. & De Prins, J. 2005. Gracillariidae (Lepidoptera). – In: Landry, B. (ed.) *World Catalogue of Insects* **6**: 1–502. — Apollo Books, Stenstrup.

De Prins, J. & De Prins, W. 2006. *Global Taxonomic Database of Gracillariidae* (Lepidoptera). — World Wide Web electronic publication (http://gc.bebif.be) [laatst bezocht op 20 februari 2007].

Ellis, W. N. 2006. *De bladmineerders van Nederland*. — http://www.bladmineerders.nl/minersf/lepidopteramin/phyllocnistis/minphyllccitr_f/minphyllccitr.htm [laatst bezocht op 10 februari 2007].

Heppner, J. B. 1993. The citrus leafminer. — *Florida Department of Agriculture and Consumer Services, Circular* **359**: 1–2; also available at http://creatures.ifas.ufl.edu/citrus/citrus_leafminer.htm [laatst bezocht op 10 februari 2007].

Romeijn, G. 1997. Interceptions of *Phyllocnistis citrella*. — *Verslagen en Mededelingen van de Plantenziektenkundige Dienst* **186**: 48.